

Posudek vedoucí práce

Bc. ŠEVČÍKOVÁ, Petra. *Aktivizace seniorů v prostředí sociálních služeb*. Praha 2017. 84 s., bez příloh. Diplomová práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce Mgr. Elena Jaroševská, CSc.

1. Obsah a struktura práce

Téma práce je aktuální a odpovídá odbornému zaměření katedry. Svou volbu studentka vysvětluje osobní zkušeností a zájmem o danou problematiku. Zaměřuje se na průběh a přínos aktivizace seniorů v konkrétním prostředí pobytových sociálních služeb. Deklarovaného cíle – odpovědět na otázky o tom, jak probíhá proces aktivizace při práci se seniory a co si o významu aktivizace myslí aktivizační pracovníci – chce dosáhnout studiem teoretických poznatků v oboru a situace v terénu.

Zdůvodnění významu klíčových bodů teoretické části práce (stárnutí a stáří, demence, sociální služby, aktivizace) ve vztahu k aktivizaci seniorů v prostředí sociálních služeb, například v úvodu práce, je pouze implicitně naznačeno, následně chybí explicitní vyjádření této souvztažnosti v jednotlivých kapitolách, které v důsledku toho působí izolovaně, i přes původní záměr, aby členění do kapitol logicky přispívalo přehlednosti výzkumného záměru.

Práce neobsahuje přílohy. Rozsah textu odpovídá požadavkům.

2. Odborná úroveň

Teoretická část vykazuje řadu nedostatků. Nabízený přehled dosavadní rozpracovanosti jednotlivých klíčových pojmů, odborných přístupů nebo metod postrádá kritickou analýzu a nabízí pouze deskriptivní deklarování. Chybí vlastní stanovisko studentky ve vztahu ke studovaným zdrojům, formulace vlastního názoru na problematiku po uvedení aktuálního stavu rozpracovanosti a úvaha, jak tyto poznatky využít pro svůj empirický výzkum.

Text obsahuje jednotlivá tvrzení typu: "*V současné době je postoj společnosti ke stáří a starým lidem spíše negativní.*", (s. 10), nebo: "*V České republice trpí demencí přibližně 150000 obyvatel.*" (s. 17). Podobná tvrzení nejsou podložena ani objektivními výstupy přímo z výzkumů, o které by se mohla opírat, ani odkazy na jiné relevantní zdroje. Řada tvrzení jsou obecná, například: "*Celosvětovým trendem je, že lidstvo stárne.*" (s. 17). Z tohoto důvodu text v teoretické části práce vykazuje znaky subjektivních komentářů k obecné problematice stárnutí a stáří, nikoliv odborné analýzy dané problematiky.

Pro studium problému v terénu se studentka rozhodla pro kvalitativní výzkum a uvedla své důvody. Vysvětlení velmi omezeného počtu respondentů a změn oproti původnímu záměru bylo poskytnuto na začátku kapitoly k metodice výzkumu (s. 54) a poté v kapitole "Diskuze" (s. 68). Je nutno uznat, že se v současné době, vzhledem k personální krizi v sociálních službách, personál opravdu nechová vstřícně vůči výzkumům, dotazníkům apod., a počet pracovníků, které se zabývají aktivizací klientů, je omezen na jeden až dva v každém zařízení. Tento jev by zasloužil větší pozornost při plánování výzkumu a analýze aktuální situace v

terénu, čímž by byl lépe odůvodněn malý počet respondentů i pro kvalitativní výzkum, a bylo by možné včas hledat jiné řešení.

Pro interpretaci výsledků práce si studentka připravila přepis rozhovorů, který pak použila pro citaci odpovědí respondentů při svých odpovědích na hlavní výzkumné otázky. Vnímám to jako silnou stránku. Porovnání procesu aktivizace v obou Domovech, kde proběhl výzkum, ukazuje na odlišné přístupy k aktivizaci seniorů v terénu a na absenci koncepce aktivizace, která by poskytovala aktivizačním pracovníkům metodickou podporu. Studentka se setkala s tím, že je zde: "...jistá nejistota v pojetí aktivizace." (s. 69), anebo absence "návodu", "...jak provádět jednotlivé činnosti." (s. 72). Rovněž upozorňuje na absenci studijního oboru pro aktivizační pracovníky (s. 69). Vzhledem k tomu, že neexistují jednotné, zákonem stanovené kvalifikační požadavky pro povolání aktivizačního pracovníka, na rozdíl od pracovníka v sociálních službách, nebo sociálního pracovníka, nebo zdravotnického pracovníka, nelze očekávat v nejbližší době metodickou standardizaci postupů v aktivizaci seniorů v zařízeních sociálních služeb. Přes snahu studentky tyto myšlenky vyjádřit, chybí explicitní závěr. Výjimku tvoří kapitola "Diskuze", kde studentka analyzuje výstupy svého výzkumu, včetně pozorování v Domovech, a porovnává přístup k aktivizaci v terénu s teoretickými zdroji, i z předchozích kapitol (s. 69, poslední odstavec).

3. Práce s literaturou

V teoretických kapitolách se studentka opírá o poznatky předních českých odborníků v seniorské problematice a nabízí přehled dosavadní rozpracovanosti jednotlivých klíčových pojmů, odborných pohledů a přístupů, nebo metod na základě nastudované příslušné literatury. Práce vykazuje významný formální nedostatek, kterým je nedodržení požadavku na odkazování na zdroje parafrází použitých v textu. Studentka v tomto případě prakticky nikde neuvádí čísla stránek, přesto že jsem ji na tento požadavek upozornila.

4. Grafické zpracování

Grafické zpracování diplomové práce je standardní. Pro lepší přehlednost by tabulka na s. 66-67 mohla být rozvržena na jednu stránku.

5. Jazyková úroveň

Jazyková úroveň práce není optimální. V textu jsou obecná tvrzení (například, "*V každé společnosti žili a žijí staří lidé.*" (s. 10), nepodložená tvrzení (například, "*...v pobytových zařízeních se stále kladl větší důraz na kvalitu ubytování, než na kvalitu poskytovaných služeb.*"(s. 27) a emocionálně hodnotící slova typu "*bohužel*", "*ačkoli*", "*nespočet*", "*díky*", nebo vyjádření typu "*Ačkoli si to mnoho mladých nepřipouští, a před stářím zavírá oči, stárnutí a stáří se týká každého z nás.*" (s. 16), "*Proto bychom měli zpozornět, pokud...*" (s. 22).

6. Podněty k rozpravě

Uvádíte několik definic pojmu "aktivizace seniorů". Ze které vycházíte ve své práci Vy?

7. Závěrečné hodnocení

V průběhu konzultací studentka byla upozorňována na to, že předkládané fragmenty textů jednotlivých kapitol jsou vhodné pouze jako pracovní verze k dalšímu rozpracování a dopracování, že empirický výzkum se má opírat o výstupy z teoretických kapitol, a že jednotlivé kapitoly mají být logicky propojeny. Finální verze diplomové práce mi byla ke konzultaci předložena v nedostatečném předstihu, byla tak znemožněna její konzultace před odevzdáním.

Přestože studentka deklaruje naplnění cíle diplomové práce, který si stanovila, nepodařilo se jí výsledky prezentovat na přijatelné odborné úrovni. Navrhuji práci k dopracování a odstranění nedostatků.

Práci nedoporučuji k obhajobě.

V Praze dne 12. června 2017

Mgr. Elena Jaroševská, CSc.